

O'ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

**SPORT MAYDONCHALARI UCHUN YUZALAR - ISSIQ SUVGA BOTIRISH
ORQALI TEZ QARISH TARTIBI**

(EN 13744:2004, IDT)

Rasmiy nashr

O'zbekiston standartlar instituti

Toshkent

So‘z boshi

1. O‘zbekiston standartlar instituti tomonidan QABUL QILISHGA TAQDIM ETILDI.
2. O‘zbekiston standartlar institutining 2024 yil 15-iyuldagi 37/XSt-sonli buyrug‘i bilan TASDIQLANDI VA AMALGA KIRITILDI.
3. Ushbu standart EN 13744:2004 “Surfaces for sports areas — Procedure for accelerated ageing by immersion in hot water” xalqaro standartiga aynan o‘xshash.
4. DASTLABKI AMALGA KIRITILISHI

Ushbu milliy standart va unga bo‘lgan o‘zgartishlarni O‘zbekiston hududida amalga kiritish haqidagi axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarida qayd etiladi. Ushbu standartni qayta ko‘rib chiqish yoki bekor qilish haqidagi muvofiq axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarida qayd etiladi.

Ushbu milliy standartni O‘zbekiston Respublikasi hududida rasmiy chop etish mutlaq huquqi O‘zbekiston standartlar institutiga tegishli

O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI**SPORT MAYDONCHALARI UCHUN YUZALAR - ISSIQ SUVGA BOTIRISH
ORQALI TEZ QARISH TARTIBI****ПОВЕРХНОСТИ ДЛЯ СПОРТИВНЫХ ПЛОЩАДОК - ПРОЦЕДУРА
УСКОРЕННОГО СТАРЕНИЯ ПУТЕМ ПОГРУЖЕНИЯ В ГОРЯЧУЮ ВОДУ****SURFACES FOR SPORTS AREAS — PROCEDURE FOR ACCELERATED
AGEING BY IMMERSION IN HOT WATER**

Amalg kirish sanasi 15.09.2024 y.

1 Qo‘llanish doirasi

Ushbu milliy standart sport maydonchalari yuzalaridan olingan sinov donalarini issiq suvga botirish yo‘li bilan tezlashtirilgan eskirishga duchor qilish tartibi bayon etilgan. Sinov bo‘laklari sport maydonchalari yuzalari uchun Yevropa standart sinov usullariga muvofiq ularning qarishdan oldingi va keyingi fizik xususiyatlarini taqqoslash imkonini berish uchun eskiradi.

Ushbu usul yog‘och yuzalardan tashqari barcha turdagi sport yuzalarini laboratoriya sharoitida sinov donalari yordamida eskirishi uchun mos keladi, lekin asosan polimer yuzalarni eskirishi uchun mo‘ljallangan. Jarayon yuqori haroratlarda suv ta‘hiri tufayli sport yuzasining fizik xususiyatlariga ta‘sirini o‘lchash imkonini beradi.

Izoh: Namlik tufayli xossalarning vaqtinchalik o‘zgarishini ko‘rsatadigan materiallar bo‘yicha sinov natijalari ehtiyotkorlik bilan talqin qilinishi kerak.

2 Tamoyil

Sirtning tanlangan fizik xususiyatlarini sinovdan oldin va keyin baholash imkonini berish uchun sinov bo‘laklari yuqori haroratda suv bilan ta‘minlanadi.

3 Uskuna

3.1 (70 ± 2) °C haroratda ushlab turilishi mumkin bo‘lgan suv hammomi.

3.2 Zarur hollarda cho‘ktirishda yordam berish uchun kichik vaznlar.

4 Sinov bo‘laklari

Tegishli sinov usuliga muvofiq sinov parchasini (parchalarini) tanlash, tayyorlash va konditsiyalash.

Sinov bo‘laklari shunday bo‘lishi kerakki, ular suv hammomidan olingandan keyin mexanik, kimyoviy yoki issiqlik bilan ishlov berish talab etilmasin.

Sinov bo‘lagini belgilash uchun ishlatiladigan har qanday material sinov bo‘lagining hech qanday kritik sohasiga qo‘llanilmaydi va uning yuzasiga shikast yetkazmaydi yoki eskirish paytida buzilmaydi.

Izoh: Imkon qadar, sinov parchasining eskirganidan keyin belgilash amalga oshirilishi kerak..

Izoh – Ushbu milliy standartdan foydalanishda havola qilinayotgan standartlarni O‘zbekiston hududida amal qilishini joriy yilning 1 yanvar holati bo‘yicha tuzilgan muvofiq standartlar ko‘rsatkichi (tasniflagichi) bo‘yicha hamda joriy yilda chor etilgan axborot ko‘rsatkichlari bo‘yicha tekshirish maqsadga muvofiq bo‘ladi. Agarda havola qilinayotgan standart almashtirilgan (o‘zgartirilgan) bo‘lsa, unda ushbu milliy standartdan foydalanish chog‘ida almashtirilgan (o‘zgartirilgan) standartga amal qilishi kerak. Agarda havola qiligayotgan standart almashtirilmasdan bekor qilingan bo‘lsa, unga havola qilingan qoida ushbu havolaga dahldor bo‘lmagan qismida qo‘llaniladi.

5 Jarayon

Sinov bo‘laklarini (70 ± 2) °C haroratda ushlab turilgan suv hammomiga (3.1) botiring, sinov bo‘laklari har tomondan eskirish muhitiga erkin ta’sir qiladi. Agar kerak bo‘lsa, sinov bo‘laklarini suv hammomida cho‘ktirish uchun kichik og‘irliklardan (3.2) foydalaning.

Sinov bo‘laklarini suv hammomida (336 ± 2) soat davomida qoldiring.

Sinov bo‘laklarini suv hammomidan chiqarib oling va ularni baholanayotgan zarrachalarning tavsifini sinash usuliga muvofiq 1 16 soatdan va 6 d dan ko‘p bo‘lmagan vaqt davomida bo‘shashgan holatda tozalanmagan namuna bilan birgalikda konditsiya qiling.

Izoh: Migratsiyaga qarshi vositalar yoki plastifikatorlar va boshqalarning oldini olish uchun bir xil suv hammomida turli xil sinov qismlarining bir vaqtning o‘zida qarishiga yo‘l qo‘ymaslik kerak.

6 Taqqoslash testlari

Tezlashtirilgan eskirishdan oldingi va keyingi xossalarni taqqoslash uchun tezlashtirilgan eskirishga uchragan sinov bo‘laklari bilan bir vaqtda va bir xil sharoitlarda eskirmagan sinov bo‘laklarida sinovlarni o‘tkazish. Faqat bir xil o‘lchamdagi va taxminan bir xil ochiq maydonlarga ega bo‘lgan sinov qismlarini taqqoslang.

7 Hisoblash va natijalarni ifodalash

Tegishli test usuli bilan belgilangan natijalarni hisoblang. Agar kerak bo‘lsa, quyidagi ifodadan foydalanib mulkning foiz o‘zgarishini hisoblang:

$$C = \frac{A - O}{O} \times 100$$

Bu yerda

C - xossalarning foizli o‘zgarishi;

A - mulkning eskirgan qiymati, masalan. % zarbaning yutilishi;

O - mulkning eskirmagan qiymati.

8 Sinov hisoboti

Sinov hisoboti quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

a) ushbu hujjatga havola, ya’ni EN 13744:2004;

b) sinov qismlarini tanlash va ularning xususiyatlarini aniqlash uchun qo‘llaniladigan protseduraga havola, masalan, Yevropa standart sinov usuli;

c) sinovdan o‘tkazilgan yuzani to‘liq identifikatsiya qilish, shu jumladan ishlab chiqaruvchining ma’lumotnomasi, tayanch qatlamlarning turi va chuqurligi, biriktirish usuli va oldingi tarix;

d) aniqlangan jismoniy xususiyatlar, ularning qarishdan oldingi va qarishdan keyingi qiymatlari va, zarur hollarda, ularning foizdagi o‘zgarishi, 7-bandga muvofiq hisoblab chiqilgan;

e) agar zarur bo‘lsa, individual test natijalari.